

Bond van Friese Vogelbeschermings Wachten (BFVW)

J. Peetsma

Negentienhonderdneegenenzeventig is het jaar van de weidevogel. Dat spreekt de Bond van Friese Vogelbeschermingswachten aan, daar deze bond meer dan dertig jaar 'greidefûgel-biskerming' achter de rug heeft. Bezinning is altijd goed; getheoretiseer mag niet lang duren. De vogelbescherming in Friesland is begonnen vóór 1947. Toentertijd werden, eierzoekestijd of niet, de eieren van water- en weidevogels meegenomen! 'Veldmensen' hebben toen het initiatief genomen tot oprichting van de BFVW. De 'fjildman' is en was karakteristiek voor Friesland. Hij trekt de velden in om te genieten van dier en plant, de mooie vergezichten en wat niet al. Met name de vogels hebben altijd zijn aandacht getrokken. Jammer, dat maar een klein deel van de ervaringen van deze 'fjildlju' op papier is gezet.

Voor een speciaal Weidevogelnummer verklaarden zich een aantal Friese auteurs en fotografen bereid artikelen en foto's te leveren om hun eigen visie te geven op het weidevogelprobleem.

Uiteindelijk ontvingen wij slechts één artikel over dit onderwerp, terwijl de anderen verstek lieten gaan zonder opgave van redenen. Wel zou de heer H. Kamp te Amsterdam graag een pleidooi voor de Friese vogelbescherming willen geven. Ook dit artikel drukken we in dit nummer af.

Het is bijzonder spijtig dat de vogelbeschermers uit Friesland niet deze unieke gelegenheid hebben aangegrepen om hun standpunt onder de vele duizenden lezers van ons tijdschrift te brengen en daarmee hun visie verbreedend.

J.T.

Destijds 'schreed' de Ooievaar, op zoek naar voedsel, achter de maaimachine, getrokken door paarden. Nu 'krijzen' de meeuwen achter de cyclomaaier, voortbewogen door een trekker. Het 'schrijven' heeft plaats moeten maken

voor het 'krijzen'. We kunnen een parallel trekken met de samenleving! We hebben natuurlijk geen hekel aan meeuwen, maar tegen een plaatselijk 'te veel' moeten we maatregelen kunnen nemen. We spreken niet eens over de Zwarte Kraaien, die we evenals de meeuwen, begunstigen met onze vuilstortplaatsen.

Tweeëndertig jaar geleden is de vogelbescherming in Friesland begonnen met het oprichten van de bond. Uit de nood der tijden! Door de nood der tijden is er nu het Weidevogeljaar. Er is geen nieuws onder de zon. Maar de problemen liggen al even anders! De ingrijpende verandering in de landbouw heeft biotoopverarming gebracht. We denken aan de 'playboy' onder de weidevogels, de Kempphaan. Maar twaalf procent van het aantal afdelingen, dat een inventarisatielijst van broedvogels over 1978 zond, meldde nesten van de Kempphen. Ook de geheimzinnige Watersnip kan zich moeilijk aanpassen: het wordt te droog. De zwijgzame Slobeend en de Zomertaling worden hier en daar zeldzaam. De beweeglijke Tureluur kan geen afstand doen van voorkeur voor vochtig grasland met 'pôltsjes'.

De geheimzinnige Watersnip kan zich moeilijk aanpassen.

Foto: Piet Munsterman.

Veranderde landbouw

We verwijzen voor de structuurverandering in de landbouw naar een artikel van de heer S. Span (oud-voorzitter BFWW) in het jubileumnummer van het 'Vogeljaar', ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan (in 1974) van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels. De schrijver wijst op de revolutie in de veehouderij met alle gevolgen voor de weidevogels en schrijft: 'Friesland staat aan de vooravond van een enorme, diep ingrijpende ontwikkeling'. Einde citaat.

De BFWW kan het veranderde agrarische grondgebruik niet tegenhouden! We kunnen ook niet voor betere biotopen zorgen! Wij zijn evenmin als anderen biotoop-utopisten (in de verste verte niet). Als het Ministerie van CRM claims legt op natuurground in ruilverkavelingen, staat de BFWW daar in principe achter.

We beheerden in 1978 voor de nazorg 32.079 ha. met meer dan 1100 vogelwachters. Aan een uitvoerige behandeling van de techniek van het beschermwerk met nestbeschermers, merkstokken en dergelijke kunnen we in dit verband niet voldoen. Dat voert te ver.

Aan de wintervoeding doen de zelfde vogelwachters mee. De afdelingen betrekken het voer van het 'Vogelverzorgingsfonds Friesland'.

Er ontbreken nog enkele zaken in de BFWW-etalage. De Vogelwacht Drachten, de BFWW en het 'Vogelverzorgingsfonds Friesland' vormen de beheerscommissie van het asiel 'De Fûgelhelling' in Ureterp. Gewonde- en zieke (zeldzame) vogels worden daar op voortreffelijke wijze verzorgd door de familie Miedema. De bond heeft 20.000 leden, verdeeld over 111 afdelingen. Er is vanzelfsprekend een zeer

De 'play-boy' onder de weidevogels, de Kemphaan.
Foto: Cees Scholtz.

Niet op kosten van boer

Als de boer een beheersovereenkomst hier voor afsluit, moet hij een schadevergoeding krijgen, afgestemd op de bedrijfsgegevens van vergelijkbare ondernemingen, zodat hij de zekerheid heeft van een redelijk bestaan. Deze vergoeding moet elk jaar worden uitgekeerd. De bond is van mening, dat er geen natuurbescherming mag zijn op kosten van de boer! De BFWW legt de accenten, waar ze die kan leggen. We hebben jaren vogels in een goed biotoop en praktische vogelbescherming gekoppeld. We koppelen zeker praktische weidevogelbescherming(nazorg) aan vogels in een minder goed biotoop. Daarbij moeten de kwetsbare soorten extra aandacht hebben. Geen enkele natuurbeschermingsvereniging is meester op alle wapens en de aanwezige mankracht speelt natuurlijk een grote rol!

Werkzaamheden

De nazorg door de afdelingen, in samenwerking met de boeren, vergt elk jaar 2 à 3 maanden. De kwaliteit is nummer één!

goede verstandhouding met de Provinciale Vereniging voor Natuurbescherming 'It Fryske Gea'. 'It Gea' is 17 jaar ouder dan de BFWW en heeft 8500 leden.

De Stichting 'Avifauna van Friesland' is ontstaan uit 'It Biologysk Wurkforbân' van de Fryske Akademy en de BFWW. Alle drie delen van 'Vogels in Friesland' zijn nu verschenen. Ze geven met een omvang van 1400 pagina's een volledig overzicht van het vogelleven in Friesland. Vanzelfsprekend hebben ook leden van de BFWW hun bouwstenen aangedragen. Bovenaan op de wensenlijst van de bond staat, dat de regering dit jaar besluit (met goedkeuring van de Tweede Kamer) tot het op delta-hoogte brengen van de oude zeedijk tussen Zwarte Haan en Holwerd (tracé A). Voor het behoud van de buitendijkse gronden met slikvelden, kwelders en zomerpolders in het noorden van Friesland. Dit zijn onvervangbare gebieden voor broed- en trekvogels. Bovendien is de aparte vegetatie van groot belang.

Weidelijk

In het veld moeten we weidelijk zijn. Wat de verhouding tussen de natuurbeschermingsverenigingen betreft, we dienen ook de weidelijkheid te betrachten in de bejegening en de waardering onderling. Geen polarisatie ('skerpslypjen' in het Fries). Wij moeten namelijk door de bomen het bos nog wel kunnen zien!

In het kader van het 'Weidevogeljaar' past een overzicht van het aantal broedparen naar het aantal gevonden nesten. De stand van sommige soorten is sober; de Kwartelkoning is al een paar jaar uit het overzicht verdwenen.

We prediken niet de berusting, maar we zijn,

ondanks alles, ingenomen met wat we hebben.

1. Het totale aantal hectares, waaruit de dichtheid is berekend, is niet jaar op jaar gelijk.

2. Naar enkele soorten is intensief gezocht, naar andere soorten niet.

3. Dikwijls zijn de zelfde gebieden onderzocht, maar er zijn ook uitzonderingen.

Dit zijn de drie redenen, waarom de aantallen uit het overzicht een betrekkelijke waarde hebben.

Elk jaar in december komt in 'Vanellus', het tijdschrift van de bond, een overzicht van het aantal broedparen per vogelsoort, per afdeling. Daarnaast geven we een overzicht van de nestdichtheid. Die nestdichtheid volgt hier.

Overzicht van het aantal broedparen per 100 ha.

	1975	1976	1977	1978
Kievit	25,68	24,43	27,68	24,13
Grutto	18,59	17,52	21,72	15,49
Scholekster	9,51	9,32	11,78	8,82
Tureluur	3,24	3,02	3,64	3,15
Kemphaan	0,24	0,19	0,26	0,21
Watersnip	1,10	0,87	1,40	0,79
Wulp	0,05	0,03	0,07	0,09
Meerkoet	4,06	3,51	3,69	4,06
Waterhoen	2,16	1,09	1,11	1,46
Kwartelkoning	0,005	0,01	0,00	0,00
Wilde Eend	7,81	5,77	7,21	6,39
Slobeend	1,19	0,96	1,25	1,04
Zomertaling	0,17	0,09	0,19	0,10
Wintertaling	0,04	0,01	0,01	0,01
Kuifeend	0,10	0,09	0,12	0,15
Tafeleend	0,03	0,02	0,02	0,02
Witte Kwikstaart	0,11	0,04	0,05	0,07
Gele Kwikstaart	0,04	0,007	0,02	0,06
Veldleeuwerik	1,44	1,22	2,53	1,94
Graspieper	0,14	0,08	0,09	0,21
Patrijs	0,04	0,02	0,04	0,05
Visdiefje	0,40	0,52	0,64	0,29
Kokmeeuw	1,30	1,44	0,86	0,39
Fuut	...	0,26	0,24	0,21

• Reservaten/Wachtgebieden BFVW: J. Peetsma, Akkersplein 106, 8443 AV Heerenveen.

Tureluur.

Foto: Wil Grond.

